

Seyyiatın yayılmasında insanın vebali

Dr. Lazgin Demir: Üçüncü Sual: Beyanat-ı sabıkadan da anlaşılıyor ki, seyyiat, intişar ve tecavüz ile taaddüt ettiğinden, bir seyyie bin yazılmalı; hasene ise, vücudî olduğu için maddeten taaddüt etmediğinden ve abdin icadıyla ve nefsin arzusuyla olmadığından, hiç yazılmamalı veya bir yazılmalı idi. Neden seyyie bir yazılır, hasene on ve bazen bin yazılır?

Elcevap: Cenâb-ı Hak, kemal-i rahmet ve cemal-i rahîmiyetini o suretle gösteriyor.” 1

Soruda geçen seyyiatın intişar ve taaddüt etmesine rağmen bir yazılmasıyla essebebukelfail sırrının vech-i tevfiği nedir? Bu sır seyyiatta geçerli değil mi?”

Çığır Açma

Essebebü-kelfail sırrı seyyiatta da, hasenatta da geçerlidir. Çünkü bir şerre veya bir hayra sebep olanın, o şerri veya o hayrı yapan gibi olması bir adalet kuralıdır. Aksi takdirde sebep olanların emekleri zayi olur. Bu da adaletsizlik olur.

Seyyiat, başka vesilelerle de yayılabiliyor. Bunlar:

1- Seyyiat model olma, idlal etme gibi şekillerle yayılır. Kötü örnek, kötülüğü hoş gösterir. İnsanların nefsini ve hevasını dalgalandırır. Bu kapıdan her türlü kötülük girer. Üstad Hazretleri, “batıl şeyleri iyice tasvir, safi zihinleri idlaldır.” 2 Cümlesiyle buna işaret ediyor. Batıl şeyleri tasvir eden, safi zihinlerin bozulmasına yol açıyor, seyyiatın safi zihinlere girmesine sebep oluyor.

2- Seyyiat, yapısında bulunan tecavüzle, haddini aşmakla, sınırında durmayarak yayılır. Gerçi günah şahsîdir. Ve günah başkasına sirayet etmez. Bu meseleyi Kur'ân, "Hiçbir günahkâr başkasının günahından sorumlu olmaz." 3 Âyetiyle ifade etmiştir. Fakat intişar farklı bir husustur. Eğer kişi günahı kendi başına işlemişse, günah şahsî olur. Eğer insanlar önünde allandıra ballandıra işlemişse, günah sınırlarını yırtar, safi zihinleri bozar, nefisleri esir eder.

Kötülük sınırını aşan ve başka sınırlara tecavüz eden bir yayılma özelliğine sahiptir.

Çığır açmada, hem sebep olan, hem çığırı destekleyen, hem yayan, hem işleyen sorumlu olur. İyilikte de, sevapta da bu böyledir.

Nitekim Peygamber Efendimiz (asm) buyuruyor ki: "Her kim Müslümanlar içinde güzel bir çığır açarsa ve bu güzel çığır kendisinden sonra da devam ederse, kendi sevabından hiçbir şey eksilmeksizin, onu sürdürenlerin sevaplarının bir katı, kendisine yazılır. Ve her kim de Müslümanlar içinde kötü bir çığır açar ve bu kötü çığır kendisinden sonra da devam ederse, kendi günahından hiçbir şey eksilmeksizin, onu sürdürenlerin günahlarının bir katı kendisine yazılır." 4

Sevapta Allah'ın Keremi

İnsan bir iyilik yumağı olduğundan, Allah insanı sırf iyilik için yarattığından, her türlü nimetlerle insana iyilik adına yaşama konforu sağladığından, insana iyiliği emrettiğinden, kötülükten nehyettiğinden, iyilikle ilgili vesileleri yarattığından ve bundan razı olduğundan, "adalete" göre insan iyilikleri aslında tamamen Allah'ın defterine geçer. Bundan insana hiç sevap yazılmaması veya kerem ve fazl için en fazla "tek bir" sevap yazılması lâzım geliyor. Çünkü iyilikte insanın hakkı yoktur. Allah'ın hakkı vardır. 5

Oysa insana günahın ve sevabın yazılması konusunda adalet ölçüleri şaşıyor. Devreye rahmet, merhamet, kerem, fazl ve lütuf giriyor. Günahı neredeyse yok ederek yazıyor. Sevabı da patlatarak yazıyor. Bediüzzaman der ki: "Bak, Cenâb-ı Hakk'ın fazlına ve keremine! Seyyieyi bir iken bin yazmak, haseneyi bir yazmak veya hiç yazmamak adâlet olduğu halde; bir seyiyeyi bir yazar, bir haseneyi on, bâzan yetmiş, bâzan yedi yüz, bâzan yedi bin yazar. Hem, şu Nükteden anla ki, o müthiş Cehenneme girmek ceza-i ameldir, ayn-ı adldir; fakat Cennete girmek, mahz-ı fazlıdır." 6

İşte Cenâb-ı Hak, kemal-i rahmet ve cemal-i rahîmiyetini o suretle gösteriyor.

Dipnotlar:

- 1- Lem'alar, s. 169.
- 2- Mektubat, Hakikat Çekirdekleri, s. 554.
- 3- Fâtır Sûresi: 18.
- 4- Müslim, İman, 15; Tirmizi, İlm, 14.
- 5- Lem'alar, s. 169.
- 6- Sözler, s. 358.